

100 VALITUD NOVELLI

II RAAMAT

O. H. ENRY

O. HENRY

100 SELECTED STORIES

Esmakordselt eesti keeles.

Raamatu eesti keeles kirjastamise õigus kuulub
eranditult kirjastusele E R S E N .

Antud raamatu materjalide ükskõik milline kasutamine
kas tervikuna või osaliselt ilma valdaja loata on õigusvastane
ja seadusega karistatav.

Toimetanud Mall Johanson
Korrektor Elle Liiva

Trükiväljaanne © 2002 Kirjastus ERSEN
Elektroniline väljaanne © 2011 Kirjastus ERSEN

Raamatu nr 10538

I S B N 9 7 8 - 9 9 4 9 - 2 0 - 1 9 7 - 6

**Kirjastuse ERSEN kõiki e-raamatuid võite osta Interneti-poest
aadressil www.ebooks.ee**

SISUKORD

OSTJA KAKTUSELINNAST	7
POLITSEINIK O'ROONI MÄRK	15
TELLISETOLMU TÄNAV	21
KUIDAS TEHA NEWYORKLAST	30
ENESEUHKUS JA SOOBLINAHAD	37
SOTSIAALNE KOLMNRUK	44
KAOTSILÄINUD RETSEPT	50
HARLEMI TRAGÖÖDIA	57
“SÜÜDLASTE PIDU”	64
VIIMANE LEHT	71
KRAHV JA PULMAKÜLALINE	78
RÄPANE KÜMNENE	85
MAGNETISÖÖR JEFF PETERS	92
KÄSI, MIS ÖRRITAB MAAILMA	100
ABIELU TÄPPISTEADUS	107
KUNST JA SÜDAMETUNNISTUS	114
KÕIGE KÕVEM MEES	121
LEEBEM TUUL	136
MOMUSE PANTVANG	156

OSTJA KAKTUSELINNAST

KAKTUSELINNA elanikke heinapalavik ja nohu ei kimbutanud ning Navarro & Platti kaubamajas polnud kuulda ühtki aevastust.

Kakskümmend tuhat Kaktuselinna elanikku puistasid oma hõbemündid hea meelega kaupmeeste lahkettesse pihkudesse, et saada seda, mida süda ihaldas. Suur osa sellest metallist kadus Navarro & Platti kaubamaja rahasahtlitesse. See oli suur hoone, mis hõlmas maa-ala, kus tosin lammast saanuks söönuks. Siit võis osta ussinahast lipsu, auto või kaheksakümne viie dollarilise punakaspruuni daamimantli, mida oli siin kahekümnes erinevas varjundis. Navarro & Platti kaubamaja oli esimene, mis Colorado jõest lääne pool võttis kasutusele pennid. Navarro ja Platt olid olnud rantšopidajad, kelle nupp äri koha pealt nokkis ning nad olid karjapidamise lõpetanud kohe, kui hein polnud enam tasuta.

Igal kevadel lõi vanem osanik, Navarro – viiekümne viie aastane, kuid ikka veel tegus maailmakodanik, kelle soontes voolas hispaania veri, end üles ja sõitis New Yorki uut kaupa tooma. Sel aastal lõi ta nii pika reisi ees kartma. Ta andis endale selgelt aru, et aasta-aastalt läheb ta vanemaks ning vaatab järjest tihedamini kella, millal on aeg päevast siestat pidada.

“John,” sõnas ta nooremale osanikule, “sel aastal pead sina kauba järele minema.”

Platti see väljavaade ei veedelnud.

“Mulle on räägitud,” ütles ta, “et New York on surnud linn. Kuid eks ma siis lähe. Põikan paariks päevaks San Antonesse sisse ja lõbutsen veidi.”

Kaks nädalat pärast seda jutuajamist astus texase pühapäeva-riietes – mustas pikk-kuues, valges laiaäärelises viltkaabus, kolmeneljatollise mahakeeratud kraega särgis ja musta kaelasidemega, mida hoidis koos sepirauast pross – mees Alam-Broadwayl asuva Zizzbaum & Poeg ülerõivaste ja kostüümide hulгимüügikaubamaja uksest sisse.

Vana Zizzbaum oli kulli pilgu ja elevanti mälu mees. Platti nähes liigendus ta end laua tagant püsti ajades nagu tollipulk, tatsas üle toa nagu pruun jääkaru ja raputas kaua noormehe kätt.

“Kuidas vana hea härra Navarro käsi käib?” küsis ta. “Leidis, et temaealisele on see liiga pikk reis, jah? Teie olete vist härra Platt. Tere tulemast!”

“Kümnesse,” ütles Platt. “Loovutaksin hea meelega nelikümmend aakrit niisutamata karjamaad, et teada, kuidas te seda tegite.”

“Lihtsalt tean,” naeratas Zizzbaum, “nagu sedagi, et El Pasos tuli sel aastal kakskümmend kaheksa koma viis tolli sademeid, oodata on veel viisteist tolli, ja et kuna eeldatavasti tuleb kuiv suvi, ostab Navarro & Platt sel kevadel kümne tuhande dollari asemel viieteistkümne tuhande dollari eest kaupa. Kuid sellest homme. Esimene sigar mu erakabinetis viib te suust üle Rio Grande smugeldatud salakauba maitse ning mälust selle pildi.”

Hilisel pärastlõunal, kui kauplemispäev hakkas lõppema, jättis Zizzbaum Platti oma erakabinetti sigarit lõpuni tõmbama ja läks poja kabinetti. Too sättis parajasti peegli ees teemantlipsunõela paika ja valmistus lahkuma.

“Abey,” ütles vana Zizzbaum, “võta täna õhtul härra Platt kaasa ja näita talle üht-teist. Nad on kümme aastat meie kliendid olnud. Alati, kui härra Navarro tuli, mängisime igal vabal hetkel kabet. Navarrole sellest piisas, kuid härra Platt on noor mees, kes on esimest korda New Yorgis. Teda on lihtne lõbustada.”

“Hea küll,” ütles Abey, surudes lipsunõela katteplaadi tugevalt kinni. “Võtan ta kaasa. Pärast seda, kui ta on näinud Flatironi,

Astori hotelli peakelnerit ja kuulanud muusikaautomaadist “Vana õunapuu all”, on kell pool kümme ja härra Texasel on aeg põhku pugeda. Pool kaksteist kutsusin proua Winslow’ õhtust sööma. Jõuan vabalt.”

Järgmisel hommikul tuli Platt, kuuevääriil hüatsindikimp, Zizzbaumi kaubamajja, valmis äri ajama. Vana Zizzbaum juba ootas. Navarro & Platt olid head kliendid, kellel iial rahast puudu ei tulnud.

“Mis mulje teile meie väike linn jättis?” küsis Zizzbaum, näol Manhattani naeratus.

“Mulle siin küll elada ei meeldiks,” vastas texaslane. “Hulkusime teie pojaga veidi eile õhtul ringi. Teil on hea vesi, kuid valgustus on Kaktuselinnas parem.”

“Mis te Broadway valgustusest arvate, härra Platt?”

“See valgus on palju varje endaga kaasa toonud,” vastas Platt. “Kuid hobused on teil nähtavasti head – linnasoleku ajal pole ma näinud ühtki varest alla sööstmas.”

Zizzbaum juhatas kliendi ülakorrusele, et tutvustada teda uute kostüümimudelitega.

“Õelge preili Asherile, et ta meie juurde tuleks,” käskis Zizzbaum sekretäri.

Preili Asher tuli ja Platt, või Navarro & Platt, koges esimest korda armumise imelist valgussära. Noormees seisis liikumatuna nagu kaljurüngas Colorado kanjoni tipus ning vahtis suurisilmi naist. Too märkas seda ja punastas veidi, mis tõi ta näo kostüümi taustal eriti kontrastselt esile.

Preili Asher oli Zizzbaumi & Poja tippmodell. Ta juuksed olid meekarva blondid ning tal oli keha, mis oli isegi 38-25-44-standardist veidi parem. Ta oli Zizzbaumi juures töötanud kaks aastat ja oli äriiga kursis. Ta silmad olid säravad, kuid nii külmad, et kui tal tulnuks basiliskiga tõtt vahtida, hakanuks tole tuntud koletise pilk esimesena vilama. Ja ta tundis ostjaid.

“Härra Platt,” ütles Zizzbaum, “tahaksin, et näeksite neid kuninglikke õhtukleite täies hiilguses. Need on asjakesed, mis teie kliimasse sobivad. Need kõigepealt, preili Asher.”

Vilunud naismodellil käis kleitide vahetamine kiiresti ning iga kord, kui ta riietusruumist välja tuli, oli tal seljas jalustrabavam kostüüm. Ta poseeris täiesti külmavereliselt ostja ees, kes seisis, keel ripakil, võimetu end liigutama, kuna Zizzbaum pidas tolele stiilide kohta kõnet. Modelli näol oli ilmetu ja ebaisikuline professionaalne naeratus, mis näis väljendavat tervet ta tüdimust ja põlgust toimuva suhtes.

Kui etendus oli läbi, näis Platt kõhklevat. Zizzbaum oli veidi mures, kartes, et klient jätab ostmata ja proovib mujal õnne. Kuid Platt vaatas hoopis mõttes üle Kaktuselinna parimaid majasid, püüdes nende seast oma tulevasele naisele, kes parajasti riietusruumis kahvatulillat tüllkleiti seljast võttis, sobilikku välja valida.

“Kiiret pole kuhugi, härra Platt,” ütles Zizzbaum. “Mõelge õhtul kõik uuesti läbi. Kusagilt mujalt ei leia te nii head kaupa kui meil. Kardan, härra Platt, et teil on New Yorgis kaunikesti igav. Teiesugune noor mees tunneb kindlasti daamide seltskonnast puudust. Kas te ei tahaks täna noore daamiga õhtust süüa minna? Preili Asher on väga ilus noor daam ning võtaks teie kutse hea meelega vastu.”

“Miks peaks ta seda tegema?” küsis Platt üllatunult. “Ta ei tea minust midagi. Miks peaks ta tulema? Mind pole talle isegi tutvustatud.”

Zizzbaum hüüdis valjult preili Asherit.

Naine tuli, nägu rahulik ja veidi põlglik. Nüüd olid tal seljas isiklikud riided – valge pluus ja lihtne must seelik.

“Härra Platt oleks väga rõõmus, kui pakuksite talle tänasel õhtusöögil seltsi,” ütles Zizzbaum enne lahkumist.

“Hea meelega,” sõnas preili Asher lakke vaadates. “Olen meelitatud. Kahekümnnes tänav 9-11. Mis kell?”

“Ütleme, et kell seitse.”

“Sobib, aga ärge enne õiget aega tulge. Elan koos õpetajannaga ja ta ei luba härraseid meie tuppa. Majas pole vestibüüli, nii et peaksite koridoris ootama. Olen täpselt seitsmeks valmis.”

Pool kaheksa istusid Platt ja preili Asher Broadway restoranis. Naisel oli seljas lihtne must kleit. Platt ei teadnud, et õhtusöögid kuuluvad naise töö hulka.

Pärast tublit ooteaega võttis tagasihoidliku välimusega kelner nende tellimuse vastu. Platt tellis korraliku õhtusöögi, miinus tavalised Broadway kulud.

Preili Asher naeratas säravalt.

“Tohin ma midagi juua tellida?” küsis ta.

“Miks te küsite? Loomulikult,” sõnas Platt. “Tellige, mida aga soovite.”

“Kuiv martiini,” ütles naine kelnerile.

Kui see toodi, sirutas Platt käe üle laua ja võttis naise klaasi.

“Mis see on?” küsis ta.

“Kokteil, loomulikult.”

“Arvasin, et see on tee. See on hoopis liköör. Te ei tohi seda juua. Mis on teie eesnimi?”

“Lähedaste sõprade jaoks,” sõnas preili Asher jäiselt, “olen ma Helen.”

“Kuula mind, Helen,” ütles Platt lauale rinnutades. “Juba palju kevadeid, kui preeria õide puhkeb, olen unistanud kellestki, kellest ma senini polnud kuulnud või keda näinud. Hetkel, kui eile sind esimest korda nägin, teadsin, et see oled sina. Sõidan homme koju ja sina tuled koos minuga. Tean seda, sest nägin seda su silmist, kui me esimest korda teineteisele otsa vaatasime. Sulle pole mingit tõuget vaja. Siin on sulle aga väike kingitus, mille ma teelt kaasa haarasin.”

Noormees sirutas üle laua sädeleva kahekaraadilise teemantiga sõrmuse. Preili Asher tõrjus selle kahvliviibutusega tagasi.

“Ärge minge jultunuks,” ütles ta karmilt.